

NEMZETI stílus kezdeményezésében két egymástól eltérő úttörővel találkozunk: az egyik Lechner Ödön, aki úgyszólván a semmiből teremtette meg egyéni értékű stílusát, míg a másik a hagyomány szilárd talajára épít. Vezérlő eszméje, hogy a nép nyelve azonos művészetével, csak-hogy az anyagon keresztül szól formanyelvében. Mint kezdő, 1902-ben indul az Alföldre, Göcsejbe, Somogyba, Mezőkövesdre, Kalotaszegre, Székelyföldre, hol meg is telepedett. E vidékek rejtett

helyeit felkutatva, az ősi föld lelkét olvasta ki népi építésekől, faragott, festett holmiktól. Izmos gerendák együvérovásában a magyar erő ősi törvényét ismerte meg s a tanulságokat lefektette az utódoknak. Ez Wigand, a tanár, építőművész s író. Itt nem akarunk bírálatot kifejteni, melyiknek lesz igaza, arra tárgyilagosabb utódok hivatvák. Ellenben lelkiismeretbeli kötelesség a két mester egyazon célját, de ellentétes törekvései körül felmerült véleményeket szemelvényekben bemutatni. Egybehangzásuknál tanulságosak a közönség s az ifjú építésznemzedék irányítására. Kós „A nemzeti művészet” c. tanulmányában - „Magyar Iparművészet” 1910. évfolyam - mondja: „Lechner abból indult ki, hogy olyan alkotásunk nem volt, amit építészetünk alapjául vehetnénk. Csak díszítésünk van. Ő tehát indus elemekből, barokk vonalakból s magyar hímekből alkotott a maga számára külön stílust. Így született az Iparművészeti Múzeum - melyet Tóth Béla az Esti Levélsorozatában „cigánycsászár palotájá”-nak nevezett -, a Földtani Múzeum, a Postatakarékpénztár stb., amelyekre kimondották: magyar stílusuk van. Mindegyik egy zseniális művész alkotása, de egyúttal óriási tévedése is”... Az „Ethnografia” - 1928. évf., 2. sz. - Czákó E. „A magyar népművészet válsága” címen írja: „Lechner a delhi indóház mintájára megépítette a magyar stílusnak nevezett Iparművészeti Múzeumot, akként díszítette „magyarosan”, hogy egy müncheni szobafestőnek - Scholtz Róbert - kezébe adta Huszka könyvét, aki azután a német reneszánszindák közé behelyettesítette a magyar suba-hímekeket”. Padányi Gulyás az Egylet közlönyében rámutatott a Lechner és követői túlkapásaira, s bizonyította, hogy „az ő s követői stílusa „nem magyar, csak magyaros” s mint olyan, nem köszönhet sokat nekik. Egy a „Lechner művészete” címen az Egyletben - 1928 február hó 19-én - tartott előadáshoz hozzászólva, vitatta, hogy: „...nem lehet Lechnernek s követőinek a maguk részére kisajátítani a magyaros törekvéseket, mert Lechner egyénisége nem tud folytatóra találni, ez mutatja, hogy ő s követői nem helyes úton keresik a megoldást. Nem a morfondírozásuktól várható a magyar stílus, hanem a hagyományokban való gyökerezésétől”. A P. H.-ban „Újra védelmezik Lechnert” címen azt írja: „...Egészen természetes, hogy abban a korban kitörő lelkesedéssel fogadták Lechnert,